

Curtea Supremă de Justiție

DECIZIE

04 decembrie 2018

mun. Chișinău

Colegiul penal în următoarea componență:

Președinte – Diaconu Iurie,

Judecători – Guzun Ion, Catan Liliana, Bejenaru Iurie și Ghervas Maria,

a judecat în ședință, fără citarea părților, recursul ordinar declarat de către avocatul Pavel Zamfir în numele inculpaților, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 10 mai 2018, în cauza penală privindu-i pe

*Chițanu Nicolae Xxxxx, născut la xxxxxxxx,
originar și domiciliat în s. Xxxxx, r-nul Xxxxx;*

*Chițanu Grigore Xxxxx, născut la xxxxxxxx,
originar și domiciliat în s. Xxxxx, r-nul Xxxxx.*

Termenul de examinare a cauzei:

- 1. prima instanță: 06.01.2017 – 17.01.2018;*
- 2. instanța de apel: 07.02.2018 – 10.05.2018;*
- 3. instanța de recurs: 15.08.2018 – 04.12.2018.*

Asupra recursului în cauză, în baza actelor din dosar, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție,

CONSTATĂ:

1. Prin sentința Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani din 17.01.2018 Chițanu Nicolae a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (2) lit. b), c) Cod penal și i s-a stabilit pedeapsa de 3 ani închisoare cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții ce țin de gestionarea mijloacelor bănești pe un termen de un an.

În conformitate cu prevederile art. 90 Cod penal, pedeapsa cu închisoare stabilită lui Chițanu Nicolae a fost considerată ca fiind condiționată cu stabilirea unei perioade de probațiune de 2 ani.

Chițanu Grigore a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (2) lit. b), c) Cod penal și i s-a stabilit pedeapsa sub formă de 5 ani închisoare cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții ce țin de gestionarea mijloacelor bănești pe un termen de 2 ani.

În conformitate cu prevederile art. 85 Cod penal, prin cumul parțial al pedepselor, prin adăugare parțială la pedeapsa aplicată prin noua sentință a părții neexecutate a pedepsei stabilite prin decizia Curții de Apel Bălți din 04.05.2016, s-a stabilit lui Chițanu Grigore pedeapsă definitivă de 8 ani închisoare cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții ce țin de gestionarea mijloacelor bănești pe un termen de 2 ani.

2. Pentru a pronunța sentința, instanța de fond a constatat că, Chițanu Nicolae, la data de 16.01.2016, de comun acord și prin înțelegere prealabilă cu Chițanu Grigore, având scopul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane, prin înșelăciune și abuz de încredere, în timp ce se afla pe str. Ismail, colț cu str. D. Cantemir, mun. Chișinău, sub pretextul că au nevoie de achitat serviciile avocatului care acordă asistență juridică fratelui său, Chițanu Nicolae, a însușit de la Harabari Tatiana, bani în sumă de 1000 euro, care conform cursului valutar al Băncii Naționale a Republicii Moldova constituia la acel moment suma de 22632,6 lei, iar ulterior se eschiva de la restituirea sumei respective, astfel cauzându-i părții vătămate Harabari Tatiana, o daună materială în proporții considerabile în valoare totală de 22632,60 lei.

Chițanu Grigore, la 16.01.2016 de comun acord și prin înțelegere prealabilă cu Chițanu Nicolae, având scopul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane, prin înșelăciune și abuz de încredere, sub pretextul că au nevoie de achita serviciile avocatului său pentru a-i acorda asistență juridică, în timp ce ultimul se afla pe str. Ismail colț cu str. D. Cantemir, mun. Chișinău, au însușit de la Harabari Tatiana suma de 1000 euro, care conform cursului valutar al Băncii Naționale a Republicii Moldova constituia la acel moment suma de 22632,6 lei, iar ulterior invocând diferite pretexte se eschivau de la restituirea sumei respective, astfel cauzându-i părții vătămate Harabari Tatiana, o daună materială în proporții considerabile în valoare totală de 22632,60 lei.

Instanța de fond a încadrat în drept acțiunile inculpaților în baza art. 190 alin. (2) lit. b), c) Cod penal, după semnele calificative - *escrocheria, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane, prin înșelăciune și abuz de încredere, săvârșită de două persoane, cu cauzarea de daune în proporții considerabile.*

3. Sentința a fost atacată cu apeluri de către:

3.1. Avocatul Șpac Rodica în numele inculpatului Chițanu Nicolae, care a solicitat casarea acesteia, rejudecarea cauzei cu pronunțarea unei noi hotărâri, prin care inculpatul să fie achitat de sub învinuirea înaintată.

În motivarea apelului declarat, avocatul a invocat că, partea vătămată Harabari

Tatiana a declarat că într-adevăr a fost în relații sentimentale cu învinuitul Chițanu Grigore până la cele întâmplate, fiind telefonată la începutul lunii ianuarie 2016 de Chițanu Grigore, aflându-se la acel moment în detenție a fost rugată pentru a-l ajuta cu suma de 1000 EUR, cu returnarea sumei în termen de 3 luni. Suma dată urma să fie achitată unui avocat care îi reprezenta interesele lui Chițanu Grigore, care la acel moment se afla în detenție pe o altă cauză penală. Astfel, ultima a cunoscut că este posibil ca Chițanu Grigore fiind deținut pe o altă cauză penală nu va fi în posibilitatea reală de a returna acești bani în termeni stabiliți.

Respectiv, apărarea este de părerea că între cei doi există relații civile, iar instanța de fond greșit a interpretat acțiunile inculpaților, punând la baza sentinței niște reglări de conturi.

A considerat că, prima instanță în mod eronat a emis o sentință de condamnare în privința lui Chițanu Nicolae, fără a dispune de careva probe care ar demonstra vinovăția acestuia.

Un element obligatoriu a laturii obiective a escrocheriei, constituie prezența înșelăciunii, ce trebuie să fie manifestată prin prezentarea de date false sau prin ascunderea unor informații a căror anunțare era obligatorie. Atât prin declarațiile părții vătămate, cât și a inculpaților se observă că suma solicitată de la bun început se știa pentru ce este împrumutată, partea vătămată fiind la curent că Chițanu Grigore este învinuit pe o altă cauză penală. Mult mai mult, în instanța de judecată atât Chițanu Grigore, cât și fratele acestuia - Chițanu Nicolae, au confirmat faptul că au luat acești bani de la partea vătămată. Chițanu Nicolae a confirmat că acești bani odată ce au fost luați de la partea vătămată de către el au fost transmiși avocatului lui Chițanu Grigore, a fost întocmită și o recipisă de către avocat. Este cert că de către ultimii la perioada respectivă au achitat sume bănești impunătoare unui așa zis avocat la etapa respectivă, fapt ce dovedește clar lipsa intenției de a dobândi de la Harabari Tatiana suma de 1000 euro prin înșelăciune.

Un alt aspect important este faptul că Chițanu Nicolae benevol, fără să fie telefonat de repetate ori de partea vătămată, l-a contactat pe fratele părții vătămate și i-a spus că dorește să returneze suma de bani ce a fost împrumutată, însă acesta intenționat prelungea termenul de returnare a banilor, și în acest fapt există un mare semn de întrebare asupra veridicității declarațiilor părții vătămate precum că a achitat 10% din sumă în fiecare lună din simplul motiv că aceștia de la bun început a pus la cale un plan înșelător în privința inculpaților, și au tergiversat intenționat returnarea banilor. La insistența lui Chițanu Nicolae, suma ce bani a fost returnată părții vătămate, acest fapt

fiind confirmat printr-o recipisă contrasemnata de partea vătămata.

Un alt dubiu care stă la baza declarației părții vătămate este faptul că aceasta a împrumutat acești bani pe un termen de 3 luni, ulterior, fiind obligată să achite câte 10% în fiecare lună, o dovadă legală a acestui fapt partea vătămata nu a prezentat.

3.2. Avocatul Ciobanu-Nițuleac Veaceslav în numele inculpatului Chițanu Grigore, care a solicitat casarea acesteia, rejudecarea cauzei cu pronunțarea unei noi hotărâri, prin care inculpatul să fie achitat de sub învinuirea înaintată, invocând argumente identice celor invocate în cererea de apel declarată de avocatul Șpac Rodica în interesele inculpatului Chițanu Nicolae.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 10 mai 2018, au fost admise, din alte motive, apelurile declarate de către avocatul Șpac Rodica în interesele inculpatului Chițanu Nicolae și de avocatul Ciobanu-Nițuleac Veaceslav în interesele inculpatului Chițanu Grigore, casată parțial sentința, inclusiv din oficiu în baza art. 409 al. (2) Cod de procedură penală, în partea stabilirii și individualizării pedepsei, și pronunțată în această parte o nouă hotărâre, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, după cum urmează.

Inculpatului *Chițanu Nicolae Xxxxx*, recunoscut vinovat în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (2) lit. b) și c) Cod penal, i s-a aplicat pedeapsa în formă de amendă în mărime de 600 unități convenționale, ceea ce constituie 12 000 lei, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții de gestionare a mijloacelor materiale și financiare pe un termen de 1 an.

Inculpatului *Chițanu Grigore Xxxxx*, recunoscut vinovat în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (2) lit. b), c) Cod penal, i s-a aplicat pedeapsa în formă de 3 (ani închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții de gestionare a mijloacelor materiale și mijloacele bănești pe un termen de 2 ani.

În baza art. 84 alin. (4) Cod penal, pentru concurs de infracțiuni, prin cumul parțial al pedepselor stabilite prin prezenta decizie și prin decizia Curții de Apel Bălți din 04.05.2016, i s-a stabilit pedeapsa definitivă de 6 ani închisoare, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții și a exercita activitatea de gestionare a mijloacelor materiale și financiare pe un termen de 2 ani, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis.

În rest dispozițiile sentinței au fost menținute.

4.1. În motivarea soluției adoptate instanța de apel a menționat că, la pronunțarea sentinței, instanța de fond corect a stabilit circumstanțele de fapt și de drept, și just a concluzionat că inculpații Chițanu Nicolae și Chițanu Grigore sunt vinovați de comiterea infracțiunii de escrocherie, săvârșită de două persoane, în proporții considerabile, or, împrejurările ce dovedesc în afara oricăror dubii culpabilitatea lui Chițanu Nicolae și Chițanu Grigore au fost elucidate și constatate din totalitatea de probe acumulate la dosarul respectiv, fiind corect apreciate, cu respectarea prevederilor art. 101 Cod de procedură penală, din punct de vedere al pertinentei, concludentei, utilității și veridicității, iar toate probele în ansamblu - din punct de vedere al coroborării lor.

Cu referire la motivele invocate de apelanți, precum că prima instanță a adoptat soluția incorectă de condamnare a inculpaților Chițanu Nicolae și Chițanu Grigore, or aceștia urmau să fie achitați de sub învinuirea adusă, instanța de apel a constatat că, prima instanță nu a comis careva erori de fapt care ar impune casarea sentinței adoptate în partea recunoașterii vinovăției inculpatului în comiterea acțiunilor infracționale. Afirmățiile avocaților reprezintă opinia subiectivă a părții apărării, or, prima instanță în sentința sa corect și justificat și-a motivat soluția sub aspectul recunoașterii vinovăției inculpaților în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (2) lit. b), c) Cod penal, luând în considerație probele administrate legal de către organul de urmărire penală și cercetate în ședința de judecată la prezenta cauză penală, cu respectarea prevederilor art. 100 alin. (4) Cod de procedură penală, le-a dat o apreciere justă potrivit art. 101 Cod de procedură penală, stabilind cu certitudine toate aspectele de fapt și de drept, și ajungând la concluzia corectă cu privire la vinovăția inculpaților în comiterea faptei și prezența în acțiunile acestora a elementelor infracțiunii incriminate.

Argumentele expuse de instanța de fond și motivele din sentință referitor la vinovăția inculpaților în comiterea faptei imputate pentru a evita repetări inutile, instanța de apel le-a însușit, fapt ce vine în corespundere cu jurisprudența CEDO.

Necătând la faptul că inculpații nu și-au recunoscut vinovăția în comiterea infracțiunii incriminate, aceasta a fost confirmată prin următoarele probe: declarațiile părții vătămate Harabari Tatiana și declarațiile martorului Harabari Ion.

Prin probele scrise cercetate de instanța de fond și verificate suplimentar de instanța de apel și anume: plângerea părții vătămate Harabari Tatiana din data de 02.09.2016; plângerea părții vătămate Harabari Tatiana din 08.08.2016; procesul-verbal de confruntare din 24.09.2016 și recipisa conform căreia Harabari Tatiana a confirmat faptul că Chițanu Nicolae i-a restituit suma de 1000 euro, banii luați de la partea vătămată tocmai la

02.11.2016, după intentarea dosarului penal.

Instanța de fond corect a ajuns la concluzia privind vinovăția lui Chițanu Nicolae și Chițanu Grigore în săvârșirea infracțiunii menționate, punând la baza sentinței de condamnare declarațiile părții vătămate Harabari Tatiana, confirmate prin declarațiile martorului Harabari Ion și probele scrise nominalizare mai sus, probe care, analizate în ansamblu, coroborează între ele și demonstrează cert intenția inculpaților de a însuși prin înșelăciune și abuz de încredere banii părții vătămate, în pofida faptului că inculpații invocă existența unor relații civile precum că exclud implicarea elementului penal.

Astfel, cu referire la motivele invocate de apelanți, precum că prima instanță a pronunțat o sentință ilegală de condamnare a inculpaților și că aceștia urmează să fie achitați pe motivul lipsei elementelor constitutive ale infracțiunii incriminate, deoarece la caz sunt relații civile între părți, instanța de apel a constatat că, prima instanță nu a comis careva erori de fapt și de drept, care ar impune casarea sentinței adoptate în partea recunoașterii vinovăției inculpaților.

Instanța de apel a subliniat că, însuși inculpații Chițanu Nicolae și Chițanu Grigore au recunoscut în ședința de judecată că au luat suma de 1000 euro de la partea vătămată Harabari Tatiana, în timp ce nici unul din ei nu lucrau, nu aveau venituri, astfel se confirmă imposibilitatea reală de a restitui banii părții vătămate în termen de 3 luni. În pofida faptului că ambii inculpați susțin că nu au avut intenția de a sustrage banii de la partea vătămată, inculpatul Chițanu Nicolae a indicat că *„...Banii au fost transmiși după ce partea vătămată s-a adresat organelor de poliție....Personal, de către Tatiana, a fost telefonat și a cerut să restituie banii. Tatiana i-a spus că în caz de nerestituire a banilor se va adresa la poliție. Tatiana îl telefona să restituie banii, dar dânsul i-a spus să-l sune pe Grigore...”*.

Totodată, însuși inculpații recunosc că au restituit suma împrumutată abia după ce Harabari Tatiana s-a adresat cu o plângere la poliție, abia la data de 02.11.2016, ceea ce subminează esențial versiunea inculpaților precum că ei doreau să întoarcă banii, dar nu puteau stabili contact cu partea vătămată.

În aceeași ordine de idei, se combate afirmația inculpaților precum că ei nu cunoșteau despre faptul că împrumutul a fost luat cu dobândă, or atât partea vătămată, cât și martorul Harabari Ion au comunicat că le-au adus la cunoștință lui Chițanu Nicolae și Chițanu Grigore despre această circumstanță că banii au fost împrumutați de către Harabari Tatiana de la altă persoană pe un termen de 3 luni cu dobândă de 10% lunar, iar careva temeuri de a pune la dubii veridicitatea declarațiilor părții vătămate și a martorului nu s-au atestat.

Cu referire la alegațiile apărării precum că pentru încadrarea corectă a acțiunilor lui Chițanu Nicolae și Chițanu Grigore în baza art. 190 alin. (2) lit. b), c) Cod penal, este necesar ca abuzul de încredere să fie folosit ca modalitate la comiterea escrocheriei prin care inculpatul Chițanu Grigore s-ar fi folosit de un aspect specific de relații de încredere, care s-au format cu partea vătămată Harabari Tatiana, cu care s-a aflat în relații amoroase, fapt de care a profitat, cerând de la partea vătămată suma de 1000 euro pentru a achita serviciile juridice ale avocatului, care urma să reprezinte interesele inculpatului, pentru ca acesta să fie eliberat de sub arest. Totuși, ulterior s-a stabilit că inculpații nici nu au avut de gând să-și onoreze obligațiile asumate de a-i restitui părții vătămate banii însușiți, negau faptul primirii banilor de la partea vătămată.

Astfel, în acest sens sunt relevante declarațiile părții vătămate Harabari Tatiana, care a relatat că *„...Lui Grigore ea i-a comunicat că după 3 luni urmează să achite procentele, însă el i-a răspuns că nu are suma de bani și că poate să-i ia din bancă. Să depună plângere la organul de poliție a determinat-o faptul că dânsa nu dispunea de bani și era presată de cunoscuta care i-a împrumutat banii, plus 10% pe lună. Când s-a adresat la poliție, și-a dat seama că a fost înșelată. Dacă nu avea să apeleze la organele de poliție, nici în ziua de azi banii nu aveau să fie restituiți...”*.

În același context, martorul Harabari Ion a indicat cert că *„...Atunci el ca frate l-a telefonat pe Grigore pentru a concretiza care este situația. Din start acesta nu nega faptul că nu-i va restitui banii. I-a spus că așteaptă un transfer și în decurs de 15 zile îi va da banii. După promisiunile făcute, telefoanele ambilor inculpați erau deconectate. Ulterior, a făcut rost de telefonul lui Nicolae și a încercat să discute din nou pentru a vedea care sunt motivele, de ce nu-i întoarce banii. La început spuneau că îi vor da banii, iar apoi brusc au negat primirea banilor de la pătită, spunând că lasă să prezinte dovezi că le-a transmis banii, spunând ca pătită să meargă să se lecuiască de cap.*

Astfel, a fost demonstrată intenția inculpaților de însușire a banilor părții vătămate, fără scopul de a-i restitui, or din declarațiile părții vătămate și ale martorului rezultă cert că la cererea lui Harabari Tatiana de a-i fi întoarsă suma împrumutată, Chițanu Nicolae și Chițanu Grigore la început promiteau că vor restitui suma mai târziu, după care au început să nege primirea banilor, să se eschiveze de la obligația de a returna împrumutul.

Totodată, a fost respins, ca fiind nefondat, și argumentul apărării precum că inculpații de bună-voie au restituit împrumutul, or, prin declarațiile părții vătămate și ale martorului s-a dovedit că Chițanu Nicolae și Chițanu Grigore au refuzat să restituie banii și numai după ce partea vătămată s-a adresat cu plângere la poliție a restituit suma tocmai la data de 02.11.2016, mai mult decât atât, din cauza faptului că suma nu a fost restituită

la termen, partea vătămată a fost nevoită să achite dobânda de 10% lunar, sumă pe care, din spusele victimei, o întoarce și până în prezent.

Cu referire la alegația avocaților precum că nevinovăția inculpaților rezultă din faptul că aceștia recunosc prejudiciul, instanța de apel a subliniat că de fapt, inculpații au recunoscut vinovăția în cadrul procesului penal.

Instanța de apel a reținut că, declarațiile inculpaților sunt contradictorii la diferite etape ale procesului penal. Astfel, fiind audiat în calitate de bănuț, Chițanu Nicolae a declarat că a luat suma de 1000 euro de la Harabari Tatiana, după care a transmis acești bani fratelui său, Chițanu Grigore (f.d. 30, vol. I).

Fiind audiat în calitate de învinuit, Chițanu Nicolae a declarat că fratele său îi era dator cu niște bani, suma de 1000 euro a cheltuit-o în scopuri personale, nu a transmis bani nici unui avocat (f.d. 69, vol. I). Ulterior, în ședința de judecată, Chițanu Nicolae și-a schimbat poziția și a indicat că a transmis personal suma de 1000 euro unui avocat.

În aceeași ordine de idei, inculpatul Chițanu Grigore, fiind audiat în calitate de învinuit, a declarat că a împrumutat suma de 1000 euro de la Harabari Tatiana, pentru a-i transmite fratelui său, căruia îi era dator. Nu i-a comunicat părții vătămate că are nevoie de bani pentru a achita serviciile unui avocat (f.d. 74, vol. I). Fiind audiat în ședința de judecată, Chițanu Grigore și-a schimbat declarațiile și a comunicat că banii respectivi au fost împrumutați de la partea vătămată, pentru a fi achitate serviciile unui avocat pentru Chițanu Grigore.

Versiunile ambilor inculpați denotă poziții contradictorii și puțin credibile, or, declarațiile acestora la diferite etape ale procesului penal sunt divergente, nu sunt consecutive, fapt ce demonstrează suplimentar intenția inculpaților de a nu întoarce banii părții vătămate, intenție care a apărut din start, or, atât Chițanu Nicolae, cât și Chițanu Grigore, nu plănuiau să restituie banii părții vătămate Harabari Tatiana.

Instanța de apel a respins, ca nefondată, și poziția apărării precum că la caz între părți există raporturi juridice de natură civilă, că în aceste raporturi nu intervine legea penală, precum că Chițanu Nicolae și Chițanu Grigore de la bun început au recunoscut permanent datoria și au confirmat existența obligației de a o restitui.

În această ordine de idei, instanța de apel a menționat că, intervenția legii penale la caz este justificată odată ce s-a constatat că restabilirea drepturilor lezate a părții vătămate prin mijloacele justiției civile, se face imposibilă, deoarece făptuitorii la apariția raporturilor dintre ei și partea vătămată, urmăreau scopul de cupiditate și nu aveau intenția să-și onoreze angajamentul asumat, de restituire a sumei de 1000 euro în termen

de 3 luni.

Mai mult ca atât, la caz s-a atestat abuzul de încrederea părții vătămate, Chițanu Grigore folosind încrederea lui Harabari Tatiana, cu care se afla în relații amoroase, pentru a însuși de la aceasta suma de 1000 euro.

Instanța de fond la individualizarea, stabilirea categoriei și termenului pedepsei inculpaților Chițanu Nicolae și Chițanu Grigore în conformitate cu prevederile art. 75 Cod penal, a ținut cont de categoria și gradul de pericol social al infracțiunii - că este gravă, de motivul acesteia, de persoana inculpatului - Chițanu Grigore anterior a fost condamnat, de lipsa circumstanțelor atenuante și agravante și a considerat, că corectarea și reeducarea lui Chițanu Grigore poate avea loc numai cu stabilirea unei pedepse în formă de închisoare cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții de gestionarea mijloacelor bănești pe un termen de 2 ani.

Totodată, având în vedere faptul că Chițanu Grigore prin decizia Curții de Apel Bălți din 04.05.2016 a fost condamnat la 5 ani închisoare și nu a executat pedeapsa stabilită, instanța de fond a considerat că pedeapsa definitivă acestuia urmează a fi stabilită în conformitate cu prevederile art. 85 Cod penal.

Instanța de apel a atestat că, prima instanță în mod eronat a individualizat pedeapsa numită lui Chițanu Grigore prin prisma art. 85 Cod penal, or în speță urmau să fie aplicate prevederile art. 84 alin. (4) Cod penal.

La caz, instanța de apel a reținut că, Chițanu Grigore a fost condamnat prin decizia Curții de Apel Bălți din 04.05.2016 în baza art. 164 alin. (2) lit. e), art. 171 alin. (2) lit. c), art. 42 alin. (5), 172 alin. (2) lit. c) Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsa sub formă de 5 ani închisoare, iar în speța dată infracțiunea prevăzută de art. 190 alin. (2) lit. b) și c) Cod penal a fost comisă la data de 16.01.2016.

Astfel, infracțiunea de escrocherie a fost comisă înainte de pronunțarea deciziei definitive pe cauza penală de comitere a infracțiunilor precedente, iar la caz, față de Chițanu Grigore sunt aplicabile prevederile art. 84 alin. (4) Cod penal, și nu ale art. 85 Cod penal, motiv pentru care instanța de apel s-a implicat în sentința primei instanțe în vederea casării acesteia în partea stabilirii și individualizării pedepsei.

Instanța de apel la individualizarea, stabilirea categoriei și termenului pedepsei inculpatului Chițanu Nicolae a ținut cont de prevederile art. 6, 7, 16, 61, 72, 75, 76, 77, 78 Cod penal, de principiul legalității, egalității, umanismului, proporționalității, principiul individualizării răspunderii penale și pedepsei penale, de gravitatea infracțiunii săvârșite - inculpatul a comis o infracțiune gravă conform prevederilor art. 16

Cod penal, de scopul de cupiditate, de personalitatea inculpatului - care anterior nu a fost condamnat (f.d. 25, vol. I), la evidența medicului narcolog și psihiatru nu se află (f.d. 64-65, vol. I), de faptul că a achitat integral prejudiciul părții vătămate, de rolul acestuia la comiterea infracțiunii.

Generalizând cele menționate supra, instanța de apel a conchis de a casa sentința contestată în partea stabilirii și individualizării pedepsei, constatând necesitatea numirii unei pedepse mai blânde, sub formă de amendă prevăzută de legea penală - art. 190 alin. (2) Cod penal, la momentul comiterii faptei, față de inculpatul Chițanu Nicolae, în mărime de 600 unități convenționale, ceea ce constituie 12 000 lei, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții de gestionare a mijloacelor materiale și financiare pe un termen de 1 an.

Instanța de apel la individualizarea, stabilirea categoriei și termenului pedepsei inculpatului Chițanu Grigore a ținut cont de prevederile art. 6, 7, 16, 61, 72, 75, 76, 77, 78, 84 al. (4) Cod penal, de principiului legalității, egalității, umanismului, proporționalității, principiul individualizării răspunderii penale și pedepsei penale, de gravitatea infracțiunii săvârșite - inculpatul a comis o infracțiune gravă conform prevederilor art. 16 Cod penal, de scopul de cupiditate, de personalitatea inculpatului - care anterior a fost condamnat (f.d. 37, vol. I), la evidența medicului narcolog și psihiatru nu se află (f.d. 62-63, vol. I), de faptul că a achitat integral prejudiciul cauzat părții vătămate, de rolul acestuia la comiterea infracțiunii.

Generalizând cele menționate supra, instanța de apel a conchis de a casa sentința contestată în partea stabilirii și individualizării pedepsei, constatând necesitatea aplicării față de Chițanu Grigore a unei pedepse sub formă de închisoare pe un termen de 3 ani, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții de gestionare a mijloacelor materiale și mijloacele bănești pe un termen de 2 ani.

În baza art. 84 alin. (4) Cod penal, pentru concurs de infracțiuni, prin cumul parțial al pedepselor stabilite prin prezenta decizie și prin decizia Curții de Apel Bălți din 04.05.2016, i-a fost stabilită pedeapsa definitivă de 6 ani închisoare, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții și a exercita activitatea de gestionare a mijloacelor materiale și financiare pe un termen de 2 ani, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis.

5. Decizia instanței de apel este atacată cu recurs ordinar de către avocatul Zamfir P. în numele inculpaților, care, indicând temeiurile prevăzute de art. 427 alin. (1) pct. 6) și 8) Cod de procedură penală, solicită casarea deciziei instanței de apel, cu dispunerea achitării inculpaților, or rejudecării cauzei de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În argumentarea recursului invocă următoarele:

- sentința și decizia instanței de apel se axează, în exclusivitate, pe declarațiile părții vătămate, care în afară de faptul că sunt subiective, poartă și un caracter contradictoriu. Astfel, în plângerea înregistrată la 09.08.2026 sub nr. 15290, (f.d. 17, vol. I), Harabari Tatiana „roagă atragerea la răspundere conform legislației a cet. Chițanu Nicolae, care la 16.01.2016 a împrumutat de la mine, ...pentru fratele său Chițanu Grigore, care se află în detenție , suma de 1000 euro”.

În procesul audierii, în calitate de parte vătămată (procesul-verbal din 02.09.2016), Harabari T. declară, „...că banii au fost împrumutați pe un termen de 3 luni, pentru al ajuta pe Chițanu Grigore. Recipisă nu a luat, deoarece îl cunoștea și avea încredere în ei... La apelat pe Grigore, care a spus, că la moment Nicolai este peste hotare, iar când va reveni îi va restituie banii”.

În cadrul confruntării cu Chițanu Nicolai (procesul-verbal din 24.09.2016, f.d. 33, Vol. I), Harabari T. a declarat, că „banii au fost destinați pentru avocatul lui Chițanu Grigore”..iar la întrebarea avocatului, Harabari T. a recunoscut, că banii au fost împrumutați.

În cadrul ședinței de judecată în instanța de fond, Harabari T. a declarat, că, „...după primirea banilor, Chițanu Nicolae a venit la serviciu cu o foie pentru a o semna, la care eu nici nu am dorit să o citesc”. Astfel, din această sintagmă rezultă, că Chițanu T. i-a propus părții vătămate și o recipisă, însă ultima a refuzat. „S-a adresat la fratele său care este angajat la IP Rîșcani. Eu i-am dat banii cu împrumut pentru a achita serviciile avocatului lui Nicolai”.Tot atunci, partea vătămată a mai declarat că suma de 1000 Euro a fost împrumutată de către ea de la Vatav Nicolae și Vatav Elena, cu condiția achitării unui procent de 10 la 100, iar recipisă de la ei nu a luat. Cu regret, acești martori nu au fost audiați nici la faza urmăririi penale și nici la cea de judecare a cauzei.

Fiind audiați în ședința instanței de fond și cea de apel, condamnatul Chițanu Nicolai a declarat, că „recunoaște numai faptul împrumutului a 1000 euro. Cu partea vătămată nu este la moment în nici o relație. La acel moment cu partea vătămată erau în relații intime. Dânsul a împrumutat acești bani cu scopul de a-i returna. Nu a avut intenția de a o minți. Când a fost telefonat pentru a returna banii, dânsul la acel moment nu-i avea. La fiecare discuție cu Tatiana îi vorbea să mai aștepte puțin. Niciodată nu i-a spus că nu-i va restitui. Până a transmis mătușa bani de la Israel, Tatiana a scris plângere la poliție. Fratele nu are nici o vină, dânsul l-a rugat să se întâlnească cu Tatiana, din motiv că altcineva nu avea cine. De câte ori a sunat ca să se întâlnească să primească banii, fratele Tatianeii spunea că nu poate, iar numărul de telefon al părții vătămate nu dorea să-l spună, nici el, nici părinții. Dânsul a împrumutat banii cu scop de a-

i restitui, să fi avut altă intenție nu întocmea nici recipisă, nimic”.

Totodată, condamnatul Chițanu Grigore a declarat, că „*cu Harabari Tatiana au fost în relații de dragoste. A vorbit cu fratele lui Tatiana până a depune această plângere la poliție și i-a zis să îl aștepte puțin. Dacă instanța îl elibera, era să vorbească cu mătușa sa, să transmită banii. El a luat suma asta cu împrumut. Nu a plecat peste hotare după ce s-a eliberat, din motiv că peste trei luni a fost încarcerat. Tatiana și-a schimbat numărul de telefon și ei țineau legătura cu fratele ei, iar acesta nu vroia să dea numărul de telefon a Tatianeii. Când Tatiana a depus plângerea la poliție el a rugat-o pe mătușa sa să-i transmită bani din Israel, dar aceasta mi-a zis că tocmai în octombrie poate să-i trimită. El a împrumutat banii cu scopul de a-i întoarce, dar la moment nu s-a primit ca să-i întoarcă. După ce a fost decizia Curții de Apel, cu Tatiana nu a putut lua legătura, fiindcă numărul de telefon al acesteia era schimbat. În erioada septembrie 2016, mătușa se afla în Israel și avea și ea careva datorii la bancă și nu putea la moment să-i împrumute bani”;*

- contrar prevederilor art. 385, 389 Cod de procedură penală, instanța de fond nu a dat răspuns la întrebarea cheie, prin care anume metodă a fost comisă fapta: înșelăciune sau/și abuz de încredere. Or, instanța nu a delimitat acțiunile fiecărui din inculpați, în raport cu fapta încrimată. Eroare admisă și de către instanța de apel;

- atât instanța de fond, cât și cea de apel au pus la baza deciziei de condamnare, în exclusivitate declarațiile părții vătămate și a martorului Harabari Ion. în acest context, Colegiul Curții de Apel nejustificat a respins demersul părții apărării de a audia suplimentar partea vătămată și unicul martor Harabari Ion (care concomitent este și fratele acesteia). Astfel, în pofida faptului, că subsemnatul a fost admis în proces la faza judecării apelului, (adică nu a avut o altă posibilitate de a pune întrebări părții vătămate și martorului), instanța de apel a ignorat alegațiile părții apărării de verificare suplimentară a probelor. între timp, acest refuz a făcut imposibilă verificarea versiunii părții vătămate privind împrumutul sumei de 1000 Euro de la prietenii acesteia - Vataș Nicolae și Vataș Elena. Drept urmare, prin acest refuz, Colegiul Curții de Apel nu a dat deplină eficiență prevederilor legale enunțate mai sus, nu a cercetat sub toate aspectele probele administrate și invocate, or le-a verificat superficial, ca în final să le dea o apreciere necorespunzătoare prin prisma pertinentei, concludentei, utilității și veridicității lor, care coroborate în ansamblu, infirmă vinovăția inculpaților însăvârșirea infracțiunii imputate;

- declarațiile inculpaților au fost apreciate critic nejustificat. Or, instanțele care au judecat cauza nici nu s-au documentat de veridicitatea unor circumstanțe invocate de ultimii, astfel ca, aflarea lui Chițanu Grigore în detenție, plecarea lui Chițanu Nicolae peste hotarele R. Moldova la muncă, perioada de transfer al banilor de către mătușa

inculpaților pentru a recupera datoria, ș.a.;

- în speță persistă o cauză civilă, izvorâtă din raportul de împrumut. Această concluzie se desprinde, inclusiv, și din faptul, că nedorind să ridice recipisa de la Chițanu Nicolae prin care se adevărea faptul împrumutului, să depună o cerere de chemare în judecată, partea vătămată, prin intermediul fratelui său, au utilizat mijloace juridico-penale pentru a-și restitui datoria.

6. Procurorul a depus referință privind opinia sa asupra recursului declarat de către avocatul Zamfir P. în numele inculpaților., invocând că acesta urmează a fi respins, ca fiind inadmisibil, deoarece în speță nu a fost constatată prezența a unor erori de drept care ar servi ca temei de implicare a instanței de recurs în sensul casării deciziei contestate.

7. Judecând recursul ordinar declarat și verificând argumentele invocate în raport cu circumstanțele cauzei Colegiul lărgit consideră că acesta urmează a fi admis.

Potrivit art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, judecând recursul instanța este în drept să admită recursul, cu casarea totală sau parțială a hotărârii atacate și să rejudece cauza, cu pronunțarea unei noi hotărâri, dacă nu se agravează situația condamnatului.

Conform art. 424 Cod de procedură penală, instanța de recurs judecă recursul numai cu privire la persoana la care se referă declarația de recurs în raport cu calitatea pe care aceasta o are în proces și numai în limita temeiurilor prevăzute de art. 427 Cod de procedură penală și formulate în cererea de recurs.

Analizând argumentele invocate de către recurent în recursul ordinar declarat, potrivit căroră, Chițanu N. și Chițanu G. urmează a fi achitați pe motiv în acțiunile acestora lipsesc elementele infracțiunii incriminate, Colegiul lărgit reține că, de fapt, recurentul critică modalitatea de apreciere a probelor înfăptuită de către instanța de apel, însă un astfel de temei nu se regăsește în cele prevăzute la alin. (1) art. 427 Cod de procedură penală.

Colegiul lărgit reiterează, că potrivit prevederilor art. 414 alin. (1), (5) Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel.

Instanța de apel se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în apel. Potrivit art. 417 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală, decizia instanței de apel trebuie să cuprindă temeiurile de fapt și de drept care au dus, după caz, la respingerea sau admiterea apelului, precum și motivele adoptării soluției date.

Astfel, instanța de apel a respectat dispozițiile art. 414, 417 Cod de procedură penală, pronunțându-se motivat asupra argumentelor relevante ale apelului, iar vinovăția inculpaților a fost dovedită în cadrul examinării cauzei de către instanța de apel.

Ținând cont de prevederile art. 424 alin. (2) Cod de procedură penală, care stipulează că instanța de recurs este în drept să judece și în baza temeiurilor neinvocate, fără, însă, a agrava situația condamnatului, Colegiul lărgit atestă, că din conținutul hotărârii contestate rezultă, că Chițanu N. și Chițanu G. au fost condamnați în baza art. 190 alin. (2) lit. b) și c) Cod penal, adică au fost recunoscuți vinovați de săvârșirea escrocheriei, după semnele calificative *dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane, prin înșelăciune și abuz de încredere, săvârșită de două persoane, cu cauzarea de daune în proporții considerabile*.

Colegiul penal lărgit menționează, că potrivit legislației penale în vigoare la momentul săvârșirii infracțiunii și condamnării inculpaților de către instanța de apel, erau actuale prevederile art. 190 Cod penal, astfel, la data pronunțării deciziei de către instanța de apel privind condamnarea inculpaților, încadrarea juridică a acțiunilor inculpaților pentru fapta comisă era corectă .

Totodată, Colegiul penal lărgit ține să menționeze că, prin Legea nr. 179 din 26 iulie 2018, intrată în vigoare la 17 august 2018, lit. c) din alin. (2) art. 190 Cod penal, care prevedea „*cu cauzarea de daune în proporții considerabile*” a fost exclusă, deoarece acest semn agravant a devenit semn calificativ al infracțiunii, fiind inclus în textul alin. (1) art. 190 Cod penal. Totodată potrivit modificărilor operate în art. 126 Cod penal suma prejudiciului material cauzat prin acțiunile ilegale ale inculpaților nu ating pragul stabilit de aceste prevederi legale pentru a fi încadrate acțiunile inculpaților conform semnului calificativ *”săvârșită în proporții mari”*, fapt motivat de către instanțele de judecată la reîncadrarea acțiunilor inculpaților la alin. (2) art. 190 Cod penal, concluzii apreciate de către instanța de recurs ca fiind corecte.

Astfel, în legătură cu modificările legislative operate prin Legea nr.179 din 26.07.2018, în vigoare din 17.08.2018, în conținutul art. 190 alin. (2) Cod penal, Colegiul penal lărgit consideră necesar de a interveni în soluția instanțelor de fond, ținând cont de prevederile art. 10 alin. (1) Cod penal, care stipulează că, *legea penală care înlătură caracterul infracțional al faptei, care ușurează pedeapsa ori, în alt mod, ameliorează situația persoanei ce a comis infracțiunea are efect retroactiv, adică se extinde asupra persoanelor care au săvârșit faptele respective până la intrarea în vigoare a acestei legi, inclusiv asupra persoanelor care execută pedeapsa ori care au executat pedeapsa, dar au antecedente penale*.

Din conținutul prevederilor legale sus-indicate, reiese că legislatorul nu a

decriminalizat dispoziția art. 190 Cod penal, astfel Colegiul penal lărgit conchide că nu se impune recalificarea acțiunilor inculpatului.

În acest sens instanța de recurs atestă, că instanțele de judecată în constatarea faptei infracționale comise de către inculpați au indicat că escrocheria în speță a fost comisă prin inducerea în eroare a mai multor persoane prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase în privința naturii, calităților substanțiale ale obiectului, astfel că acțiunile infracționale constatate de către instanță cuprind elementele constitutive ale infracțiunii de escrocherie prevăzute de noua redacție a art. 190 Cod penal.

Luând în considerație constatările instanței de apel privind individualizarea pedepsei stabilite inculpaților și din considerentul pronunțării unei noi hotărâri în prezenta procedură, Chițanu N. și Chițanu G. se consideră vinovați de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (2) lit. b) Cod penal, stabilindu-le pedeapsa în limita prevăzută de sancțiunea normei respective, cu menținerea în rest a deciziei contestate.

8. Conducându-se de prevederile art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit,

d e c i d e :

admite recursul ordinar declarat de către avocatul Pavel Zamfir în numele inculpaților, casează parțial sentința Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani, din 17 ianuarie 2018 și decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 10 mai 2018, în cauza penală privindu-i pe Chițanu Nicolae Xxxxx și Chițanu Grigore Xxxxx, rejudecă cauza, pronunțând următoarea hotărâre:

Chițanu Nicolae Xxxxx se consideră vinovat în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (2) lit. b) Cod penal, stabilindu-i pedeapsa sub formă de amendă în mărime de 550 unități convenționale, cu privarea dreptului de a ocupa funcții și de a exercita activitatea de gestionare a mijloacelor materiale și financiare pe un termen de 1 an.

Chițanu Grigore Xxxxx se consideră vinovat în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (2) lit. b) Cod penal, stabilindu-i pedeapsa sub formă de închisoare pe un termen de 2 ani și 6 luni, cu privarea dreptului de a ocupa funcții și de a exercita activitatea de gestionare a mijloacelor materiale și financiare pe un termen de 2 ani.

În baza art. 84 alin. (4) Cod penal, pentru concurs de infracțiuni, prin cumul parțial al pedepselor stabilite prin prezenta decizie și prin decizia Curții de Apel Bălți din 04.05.2016, i s-a stabilit pedeapsa definitivă de 5 ani și 6 luni închisoare, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții și a exercita activitatea de gestionare a mijloacelor materiale și

financiare pe un termen de 2 ani, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis.

În rest, se mențin prevederile hotărârilor atacate.

Decizia este irevocabilă.

Decizia motivată pronunțată la **28 decembrie 2018**.

Președinte

Iurie Diaconu

Judecători

Ion Guzun

Liliana Catan

Iurie Bejenaru

Maria Gervas